

Česko-lužický věstník

Ročník XVI

Číslo 11–12 / listopad-prosinec 2006

Do uška šeptných

Do ouška zašeptal jsem

Pětr Thiemann

Zo, lubka, z rukomaj ty něžnje
woči zakryješ mi přec,
hdyž požadliwje hladatej na
cuzych holčkow wabjenki,
ja ženje njeskoržu –
'nož njezabudž ty hdys a hdys mje
ze čemnoty wumóžić –
tež tebję njewidžu.

Že, láska, něžně mi rukama
zakryješ oči vždy,
když se toužebně dívají na
cizích dívek vnady,
mi nikdy nevadí –
jen mě nezapomeň sem a tam
vyprostít z temnoty –
i tebe nevidím.

Ze sbírky Stajnje zaso mrěješ nade mnu (1990) přeložil Radek Čermák.

Kermuša

Zaso w čahu do Łužicy. Hižo so njesmjertnje wjeselu na kermušu, a tež tutón króc ničo njewědža, zo přińdu. Cyła swójba budže pola wowki. To cí budže překwapjenka. Praha je rjana, ale ničo na zemi je mi rjeńše hač zelena Łužica. Někak dyrbju wot nowšeho časa přeco na kraj hobbitow, kotryž so w filmu *Kněz pjeršćenow* tak milučki a dušny pokaza, myslíč, hdyž Łužicu před wočomaj mam.

Je hižo pjatk wječor a dóstanu so skónčnje po někotrych turbulencach do Kamjenca. Wšitko wobličene. „Bus jědže w 45 min. do Pančic-Kukowa, wot tam poběžu“, sej tak při mni myslim. „Haj, to mam hišće čas na jedyn Döner pola Turku.“

Hdyž so nažrany zaso na busowe zastaniščo wróćich, bě bus přeč. To bě poslední, k mjerzanju, zaklate!

Zawotam přečela. Připadnje zhonim, zo su runje w Kamjencu, nakupuja za narodniny, kotrež džensa we Wotrowskej starej šuli budu. Klase! Hišće přičina wjac, zo sym so na kónc tydženja wróćil.

Wutrobnje mje postrowja, hdyž mje wuhladaja. To bě prawy serbski „Empfangskomitee“. Spěšnje smy přez hlinowski lěs, w Pančicach na lěwo – směr Wotrow. Hnydom smy tu.

Při klubje zastanjemy. Chcedža hišće přihotować, ale ja chcu tak spěšnje kaž možno domoj. Je hižo čma. Latarnje w kurjawi, kotruž je sej Wotrow džensa zwoblěkať, šerjace skutkuja.

Susod mje strowi: „A, sy so tež zaso raz do domizny namakal!“ „Haj, wězo, je kermuša!“

Je njedzelu popoždnyo. Dwór poľny z awtami a sedžimy kaž kóžde lěto wšitcy při jednym blidže. Z Chrósćic, z Smjerdžacy, z Konjec a z Serbskich Pazlic. Wšitcy su přiřěli. Nózki blida džensa zaso wjele nosyć dyrbja, je kopate poľne. A wjedro tež njedzelske. Tykancy a hišće raz tykancy. Kofej a limonada. My so tak prawje natykamy. Nasyćeni so na dwór podamy – to docyła tak lochko njeje. Tam cí kurjaki do wuchodžowanja hišće sej jednu cigaretku do mjezwoča suhneja.

Pozdžišo při špacěru widžim wjele znatych a njeznatych ludži – wšitcy přiřěli do Wotrowa dla kermuše. Ducej po kraju rjenje pobachtamy, mamy časa dosć – ničo nas tu džensa njehoni. Hrabnu sej jabluko kotrež na pučiku w Nowym městačku na štomje wisa. Wuchodžujemy so z mojim přečelom, student z Erfurta, kotryž je mje pjatk na wječor z mojeje situacije wuswobodžił a z jedneje přečelku, kotraž je tež wosebiće dla kermuše z Lipska přiřěla.

Na wječor sej při blidže zaso raz woči wuwalić móžeš. To wšitko naličič nětko lošta nimam.

Wulce wopisować, čehodla kermuša přeco něšto wosebite je, budže a wostanje čězko. Njeje to tak, zo so při kermuši we Wotrowje wulke stany natwarja abo wulke reje přewjedža. Ně, smy zaso jednu přičinu měli sej do Łužicy dojěć.

Haj, je prosće kermuša a wšitcy su so nawróćili.

Clemens Škoda, Wotrow-Praha

Pozn. red. Autorowi byl ponechán swěraz we wyjadřowaní typickém pro mládež.

Škola v Pančicích-Kukowě má být zrušena

Druhý stupeň základní školy Čišinského v Pančicích-Kukowě. Boj o zachování této školy nabírá na obrátkách. Rodiče dětí, které navštěvují tuto školu, založili iniciativu za zachování školy. Tato iniciativa zaslala začátkem ledna saskému ministrovi školství Steffenu Flathovi dopis. V dopise rodiče předložili argumenty pro uchování této školy. Mimo jiné připomněli, že převzetí pančické školy okresem bylo provedeno za účelem neomezeného zachování působiště školy. Uzavřením školy je dohoda porušena. Jak jsme dříve uvedli, škola v Pančicích má nejlepší demografický výhled ze všech lužickoserbských škol (viz tabulku). Závažným faktem je, že v prognóze školy, na niž se odvolává kameňecký okres byly děti z vesnic Miłočicy a Wěteńca z obce Njebjelčicy, které tradičně navštěvují školu v Pančicích, započítány do Worklec. Přesto se nic nezměnilo na rozhodnutí tuto školu uzavřít. Proto se iniciativa znovu sešla 12. ledna. Mezitím se podařilo nashromáždit 900 podpisů pro zachování této školy, ty byly odeslány saskému ministru školství a příslušné radní kameňeckého okresu. Nicméně tím podpisová akce neskončila, pokračovala až do konce ledna.

(SR 5. 12., 8. a 13. 1., R 2/2006) odo, račk

Bud. zápisy do ZŠ	z obce	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Worklecy	<i>Worklecy</i>	10	6	8	12	5	13
	<i>Njebjelčicy</i>	14	8	8	6	15	11
	celkem	24	14	16	18	20	24
Bud. zápisy do ZŠ	z obce	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Pančicy-Kukow	<i>Pančicy-Kukow</i>	18	29	14	19	24	13
	<i>Njebjelčicy</i>	5	3	1	2	1	3
	celkem	23	32	15	21	25	16

Zdroj: www.pro-sula-cisinskeho.de, ověřeno na místě

Pančičtí nejsou tak tvrdohlaví jako jejich sousedé z obce Chrósčicy a za svá práva bojují jen cestou zákonných stížností. V obci na hlavní silnici z Budyšína do Kamence sousedící s klášteřem panuje jiná atmosféra. Vedle petice za zachování škol se objevila ještě jedna zajímavá iniciativa spisovatele a fejetonisty Ludvíka Vaculíka, kterou zveřejnil 7. února 2006 v Lidových novinách.

Mějme školu!

Je u nás dost lidí, kteří mají dost peněz. A je u nás i dost lidí, kteří mají smysl pro mimořádný čin, dobrý a viditelný. Teď půjde o to, aby se tyto dvě vlastnosti u někoho spojily.

Předloni jsem byl na letním kursu lužické srbštiny v Budyšíně. Psal jsem tu tenkrát o tom. Ten jazyk je, pomineme-li slovenštinu, nejbližší našemu, a já osobně se bavím nalézáním naší minulosti v něm. A věru krátké seznámení se s ním stačí, aby člověk mu rozuměl a mohl odebrat a číst si kulturní měsíčník Rozhled. Znáte to ze svého nějakého cizího jazyka: člověk zhruba rozumí, na některá slova se provždy podívá do slovníku, na některá se vykašle. A pak jsou nevýznamná slova, která se pořád pletou do řeči, až se musíte zas podívat do toho slovníku, ale nezapamatujete si je pro jejich nicotný význam. Pro mne je to slovo *hakle* a *byrnjež*: a musím se zas podívat, co znamenají. Je to: teprve a ačkoliv.

Osud Lužických Srbů všichni známe. Za nacismu byli v Německu skoro zrušeni. Konec války a vznik Německé demokratické republiky oceňují Srbové jako záchranu. Ten režim, pro své vyhlášené jisté zásady, obnovil titulárně práva toho národa. Ožily některé instituce a srbská kultura se v mezích definice toho režimu mohla rozvíjet. Například byly obnoveny národní školy. Naproti tomu těžkou ranou bylo založení chemického kombinátu zlověstného názvu: Černá pumpa. Pro něj bylo rozstěhováváno souvislé srbské osídlení a přišel německý personál.

Pád komunismu přinesl všechny svobody... na které takto vysílený národ měl dost sil: intelektuálních, politických, ekonomických. Novým nebezpečím stalo se to co všude: komerce, spotřebitelství, podnikání, lákadlo volného pohybu pro mladé lidi. Tomu všemu dá se čelit jen kulturou, výchovou, vzděláváním. A v této situaci saské úřady začínají srbské školy rušit.

Je to tlak ekonomický, který ruší i brazilské pralesy. Nedávno úřady zavřely národní školu v Chrósčicích, protože klesl počet žáků. Ten důvod zní seriózně, jak u nás. Ale není seriózní, když se norma platná pro většinu uplatní proti menšině. Rodiče z té vesnice museli děti autobusem posílat jinam, nebo přijmout německé vyučování. Jak silnou vůli a přesvědčení musí mít člověk, aby vydržel? Představte si, že bychom museli vydávat zvláštní námahu i peníze jen na to, abychom zůstávali Čechy.

A teď má být zrušena střední škola v Pančicích-Kukově (Panschwitz-Kuckau). Objektivně vypadaající důvod je kruté diskriminační: nižší počet dětí v příštím ročníku, byrnjež další ročníky mají být silnější. A je to škola pokroková: zavádí smíšené dvojjazyčné vyučování v Lužici. O osudu školy rozhoduje Sächsisches Staatsministerium für Kultus, Staatsminister Steffen Flath. Adresa: Carolaplatz 1, 01079 Dresden čili Drážďany.

Nevím, ale myslím si, že režim bývalé NDR by si toto nedovolil, aby neriskoval své jméno. Už se proti tomu ozývají i u nás hlasy: kdo chce, může se k nim přidat. Ale já mám návrh: abychom si zjistili, kolik tomu Sasku chybí na tu školu peněz, a abychom to za ty studenty zaplatili. Požadám radu Obce spisovatelů, aby na tom sousedním ministerstvu zjistila, kolik potřebuje, aby mohlo udělat to, co by ze srdce rádo udělalo.

Mezitím okresní sněm v Kamenci rozhodl. Přispěla k tomu i worklečká CDU, která se obávala uzavření školy ve své obci, protože někteří Srbové podporovali tzv. tangentový model, tedy zachovat školu nejsevernější (Ralbicy) a nejjihnější (Pančicy), zatímco Worklecy ležící uprostřed jsou kameneckým okresem plánovány už několik let jako budoucí ústřední škola II. stupně.

Evropská komise odpověděla na dotaz evropských poslanců Jaromíra Kohlíčka (KSČM – ČR) a Sylwestra Chruszcze (LPR – Polsko), zda je zavírání lužickosrbštiny škol slučitelné s evropským standardem. Podle komise se spolková vláda nesmí přesouvat odpovědnost za ochranu menšin na místní samosprávy. (ztt 16. 2.) račk

Kamjenecké okresní zastupitelstvo 8. března s konečnou platností uzavřelo dohady nad zachováním ZŠ druhého stupně v Pančicích-Kukově. Pro nový návrh sítě škol, který počítá jen se školami v Ralbicích a ve Worklecích, hlasovalo 30 zastupitelů, kdežto proti bylo 24. Žádost frakce SPD, zavřít místo Pančické školy Worklečkou, byla zamítnuta. Stefan Rjeda z Pančické rodičovské iniciativy se k rozhodnutí vyjádřil, že to nebylo žádným překvapením, protože v okresním sněmu mají stálou většinu radní z CDU a z části také FDP. Proto se již od počátku počítalo s neúspěchem na této úrovni. Rodičovská Iniciativa za zachování Šule Čišinského se však nevzdává a chce bojovat. Plánuje dále postupovat s pomocí právníka a chce podat žádost na saské ministerstvo školství, aby bylo rozhodnutí kamjeneckého okresního zastupitelstva zrušeno.

(SR 9, 19. 3. 2006) odo

54 poslanců polského sejmu zaslalo otevřený dopis saskému ministru školství Steffenu Flathovi. Prostestují v něm proti uzavření lužickosrbštiny školy II. stupně v Pančicích-Kukově. Dále uvádějí, že dojde k oslabení jihozápadní části jádrového lužickosrbštiny území. Žádají, aby byl brán v potaz dobrý demografický výhled obce. Škoda, že jde pouze o poslance Ligy polských rodin a Sebeobranu. Iniciátorem petice byl poslanec LPR Daniel Pawłowicz. (ztt 15. 3.) račk

Ludvík Vaculík dostal ze saského ministerstva školství prefabrikovanou odpověď. Kurzívou je vyznačeno, čím se dopis liší od ostatních (dvě věty přidány).

Panu Ludvíku Vaculíkovi

3. dubna 2006

Uzavření lužickosrbštiny základní školy II. stupně v Pančicích-Kukově (Panschwitz-Kuckau)

Vážený pane Vaculíku, děkuji mnohokrát za Váš list panu zemskému ministrovi Flathovi. Pověřil příslušné oddělení jeho zodpovězením.

Úvodem dovoluji, abych konstatoval, že spolková země Sasko musí od počátku devadesátých let zvládat dramatický propad počtu narozených dětí, jaký bylo možno zaznamenat v německých dějinách pouze během třicetileté války. Následkem toho se počty žáků redukovaly o více než polovinu výchozích údajů. V uplynulých deseti letech proto nebylo možno vyhnout se uzavření dosud více než 440 ZŠ prvního a 250 ZŠ druhého stupně.

Saská zemská vláda, jakož i okresy a obce, jsou si vědomy zvláštního významu škol v sídelní oblasti Lužických Srbů pro rozvoj lužickosrbštiny jazyka a kultury. Zejména alfabizace má probíhat v blízkosti sídlišť jazykového společenství. Z tohoto důvodu nebyla uzavřena ani jediná ZŠ prvního stupně, ačkoliv počty žáků byly jen velmi malé – ojedinele už jen něco přes čtvrtinu počtu žáků, požadovaného pravidelně pro všechny ostatní základní školy. Všechny osoby, jež mají politickou odpovědnost, vyjádřily vůli, dodržet to i v budoucnu.

Jinak se utváří situace u navazujícího druhého stupně. Lužickosrbštiny gymnázium v Budyšíně jakožto jediné hornolužickosrbštiny gymnázium je přitom i při malých počtech žáků mimo jakoukoliv diskusi. Rovněž všechny lužickosrbštiny ZŠ druhého stupně jsou provozovány s nižším než zákonně stanoveným minimálním počtem žáků. Problematickým se stává tento vývoj tehdy, když počet žáků, kteří jsou pro druhý stupeň školy k dispozici, již neumožňuje konat pedagogicky smysluplnou práci. To se stalo v minulosti již u ZŠ druhého stupně v Chrósčicích (Crostwitz) a tak je tomu nyní v případě druhého stupně v Pančicích-Kukově.

Poté, co byl školní rok 2004/2005 na druhém stupni ZŠ v Pančicích-Kukově zřízen pátý ročník, přestože na něj bylo podáno pouze 14 přihlášek, a tak byla zřizovateli školy ještě jednou poskytnuta příležitost, aby získal žáky k návštěvě školy a v budoucnu – na úkor škol v jiných lokalitách – dosáhl vyššího počtu žáků, bylo na druhém stupni ZŠ v Pančicích-Kukově do páté třídy přihlášeno pro školní rok 2005/2006 už jenom sedm žáků. Na základě této skutečnosti byla pedagogická práce v tomto zařízení zásadně zpochybněna.

Lužickosrbštiny žáci mají i nadále k dispozici ZŠ druhého stupně ve Worklecích (Räckelwitz), vzdálenou asi čtyři kilometry, jež se svými 22 žáky (2004/2005) a 20 přihláškami (2005/2006) byla zcela stabilní a asi sedm kilometrů vzdálenou školu druhého stupně v Ralbicích (Ralbitz), která mohla zvýšit počet svých žáků dokonce významně z 18 žáků na 25 přihlášených. Na obou uvedených ZŠ druhého stupně se vyučuje podle stejného učebního plánu jako v Pančicích, který je založený na koncepci 2plus (koncepci vyučování na lužickosrbštiny a dvojjazyčných školách), vypracované Saským zemským ústavem vzdělávání a rozvoje školství (Ústavem J. A. Komenského) z pověření zemského ministerstva školství.

Vážený pane Vaculíku, saský školský zákon nezná pro školy druhého stupně – oproti školám prvního stupně – žádné spádové obvody. To zna-

mená, že pro perspektivu školy jsou podkladem konkrétní přihlášky a nikoliv teoretický možný počet. Současný vývoj počtu žáků a z něho odvozené prognózy byly pro saské ministerstvo školství podnětem k tomu, aby na škole druhého stupně v Pančicích-Kukowě nebyl počínaje školním rokem 2005/2006 zřizován 5. a 7. ročník a aby byla škola druhého stupně k 31. 7. 2007 zrušena. Okresní sněm v Kamenci (Kamenz), jenž je zřizovatelem této školy, se na svém zasedání dne 8. 3. 2006 rovněž vyslovil pro uzavření školy k 31. 7. 2007.

Lituji, že Vám nemohu podat jinou informaci.

S přátelskými pozdravy Wolfgang Ihrcke, ministerský rada

Přeložil Antonín Kříž st.

Úředník osobní vsuvkou v dopisu popírá další tvrzení a nechtěně dokládá, že saská vláda nemá žádnou dlouhodobou školskou politiku a že se školy zavírají podle toho, které zrovna chybějí žáci bez ohledu na demografický výhled. Za každou cenu se snaží udržet přebujelý systém, který rozděljuje děti do různých specializací už po páté třídě, a zároveň trvat na vysokých počtech žáků ve třídě. Co na tom, že se děti vozí každý den i desítky minut do vzdálené školy a do nejmenších výšek jsou rozváženy taxiky. Navíc v Česku řada školských odborníků zdůrazňuje sociální škodlivost takového časného dělení, a proto u nás není plošně uplatňováno.

Saské ministerstvo školství 26. května zveřejnilo listinu škol, které budou zavřeny. Opatření se dotkne 30 škol v Sasku. Je zajímavé, že mezi nimi není lužickosrbská „srjedzna“ (2. stupeň ZŠ) škola v Pančicích-Kukowě, ale to nic nemění na tom, že roku 2007 skončí. (SR 28. 5.) odo

4. třída pančické školy už má rozhodnuto

Obavy mnohých Srbů z okolí Pančic-Kukowa, že řada žáků se odvrátí od lužickosrbského vzdělávání, se zdají být oprávněné. Z 16 žáků 4. ročníku se přihlásilo pouze 8 do Worklec a 2 na Lužickosrbské gymnázium v Budyšině. Sděлил to regionální školský úřad v Budyšině. 1 žák se přihlásil na evangelickou školu do Husky, 2 do Halštrowa a 3 na Lessingovo gymnázium v Kamenci. Už nyní byla pro některé děti dostupnější německá škola v Halštrowě a po uzavření školy, která už teď nesmí otevřít pátý ročník, bude vzdálenost ještě větší. Školský úřad upozornil rodiče na to, že takto přeruší dosavadní dvojjazyčné vzdělávání podle konceptu 2plus, pokud se nepřihlásí na lužickosrbskou školu, sdělil pracovník pro lužickosrbské školy 2. stupně úřadu Bosćij Handrik. „Bohužel jsme dostali i záporné odpovědi,“ dodal. Vedoucí Iniciativy za zachování pančické školy Stefan Rjeda lituje ztráty pro lužickosrbské školství. „Ještě nikdy nechodili pančičtí žáci do Halštrowa,“ řekl. Dosud to bylo spíš naopak. Děti z německých částí Lužice chodili do Pančic a zúčastňovaly se srbské výuky. Uvádí příklad: V mateřské školce mají 8 dětí z Krěpjec. Kam půjdou do školy, není jasné. (SN 14. 6.) račk

Iniciativa za zachování druhého stupně pančické školy se dopisem obrátila na dr. Christophu Bergnera, který je ve spolkové vládě odpovědný za záležitosti národnostních menšin. Očekávají od něho rozhodnější kroky k vyřešení problematiky sítě lužickosrbských škol v kameneckém okrese.

Komise saského parlamentu ve své studii věští Lužickým Srbům černou budoucnost. Studie se zabývala vývojem obyvatelstva a vyplynulo z ní, že Lužičtí Srbové brzo vymřou, jestli nebudou podporováni. Tuto smutnou předpověď oznámil předseda této komise Matthias Rössler, někdejší saský ministr školství.

Saský zemský sněm jednohlasně schválil návrh koalice, podle kterého má saská vláda ve spolupráci s Lužickými Srby vytvořit dlouhodobý koncept lužickosrbského školství. Žádost Levice-PDS, aby se až do dokončení tohoto konceptu nezavírali další lužickosrbské školy, včetně pančické, byla zamítnuta. Předseda Domowiny Jan Nuk sice vítá přijatý návrh koalice, ale přál by si i zachování školy v Pančicích. (SR 17. 9., 1. 10., 15. 10.) odo

Vsuvky v kurzívě račk.

Z DOMOVA

Člen SPL senátorem

Senátní volby 28. října přinesly zajímavé překvapení. V mladoboleslavském obvodu se stal senátorem bývalý pracovník okresního muzea a krajský zastupitel **Jaromír Jermář** (ČSSD). V rozhovoru Českému rozhlasu řekl, že se chce stejně jako ve středočeském zastupitelstvu věnovat kultuře a stykům s krajaney.

Čeští přátelé Lužice ho znají rovněž jakožto člena jediného odboru SPL v Bílé Hlině u Mnichova Hradiště a organizátora folklórního setkání, které se koná vždy na konci května a jeho hosty jsou i Lužičané, především soubor z Wudworu. Letos na této akci vystoupil i básník Beno Budar.

Do Senátu se ale nedostal bývalý poslanec, obhájce lužickosrbských zájmů a čestný člen Domowiny Robert Kopecký (ČSSD), který byl nyní poražen v senátních volbách kandidátem ODS. Nový senátor Jermář je přinejmenším rovnocenným nástupcem, byť v horní komoře. račk

Letošního všesokolského sletu se účastnili i Lužičané, i když jen ve slavnostním průvodu 2. července. Na snímku dívka ve slepjanském kroji.

V posledním červnovém týdnu navštívili Prahu studenti ze sedmi Lužickosrbského gymnázia v Budyšině. Jejich učitelky se zajímaly mj. o možnosti studia Lužických Srbů na pražské Karlově univerzitě. Na snímku se zástupcem vedoucího katedry Janem Pelikánem se ptaly i na budoucnost pražské sorabistiky, která je nejistá vzhledem k plánovanému sjednocení všech západoslovanských oborů s maďarštinou do jednoho modulu. Cizinci můžou v češtině studovat v celé ČR zdarma.

Z HORNÍ LUŽICE

Nový český konzul o možnostech spolupráce

Generální konzul ČR v Drážďanech Tomáš Podivínský informoval zástupce lužickosrbských spolků o možnostech lužicko-českých projektů a vyzval je k vypracování projektů. Usnesení české vlády ze 14. 12. 2005 o podpoře českých kulturních aktivit v zahraničí v letech 2006–2010 se vztahuje i na Srby. Podivínský například navrhl, aby byla škola v Ralbicích podporována jako česko-srbská škola. Podobným způsobem je podporován Školní spolek Komenského ve Vídni. Konzul dále podporuje představu saského předsedy vlády Georga Milbrada o vybudování saského střediska v Lužickém semináři. Rozhovor probíhal v češtině a lužické srbsčině. (podle SN) račk

Župa Jan Arnošt Smoler a Svaz lužickosrbských umělců kritizovaly rozhodnutí Svazového předsednictva Domowiny nebrat v potaz možnou zaujatost kandidátů při jmenování zástupců do **Rady Založby** (Nadace lužickosrbského národa). Svazové předsednictvo nedávno odmítlo návrh, podle kterého by neměli být vrcholní jednatele lužickosrbských institucí a spolků a též zástupci lužickosrbských médií v Radě Založby. (SR 17. 9.) odo

Eva-Maria Stangeová, nová saská ministryně vědy a kultury, řekla,

že spolková země se cítí zodpovědná za lužickosrbské záležitosti, a že chce Založbu za serbski lud (Nadace lužickosrbského národa) dále podporovat. Podle jejich slov Sasko počítá pro příští rok s 5,45 miliony eur pro tuto nadaci. Braniborská kolegyně Stangeová, Johanna Wanková, se vyjádřila, že také Braniborsko chce Lužickým Srbům přispět penězi v dosavadní výši. (SR 24. 9. a 1. 10.) odo

Koncern Vattenfall letos podporuje spolkový život v Lužici. Obec Trjebin dostane 21 000 a obec Slepó 43 000 eur. (SR 24. 9.) odo

Datum 7. mezinárodního folklórního festivalu konaného v Chrósćicích už je stanoven. Lužica 2007 se bude konat od 19. do 22. července. Folklórní soubory z Mexika a Nového Zélandu se již zajímají o slavnost. (SR 1.10.) odo

Na Ústavu sorabistiky v Lipsku začne v zimním semestru studovat pět nových studentů. Tři z nich budou studovat učitelství a dva filologická studia. Čtyři nováčci přijdou z Horní a jeden z Dolní Lužice. S podporou Založby za serbski lud (Nadace lužickosrbského národa) zase budou v Lipsku studovat také tři zahraniční studenti, kteří pocházejí z Polska, Srbska a Makedonie. (SR 13. 10.) odo

Letos se opět udělovala cena Domowiny. Cenu dostal Zbigniew Gajewski z Polska, Ludwig Zahradnik z Jaseńcy, prof. Helmut Faska z Komorowa, Gerhard Gräbig ze Żylowa a Brětnjanský klub na podporu lužickosrbské kultury. Cena pro dorost byla udělena kulturnímu kroužku lužickosrbské základní školy (1. stupeň) v Ralbicích a Ireně Götzowé z Chotěbuzi. Deset členů bylo poctěno čestným odznakem Domowiny. (SR 15. 10.) odo

V budyšinském Serbském domě (Lužickosrbský dům) byla 19. října po rozsáhlé přestavbě opět otevřena Serbska kulturní informacija. Tím zhruba skončily práce na obnově přízemí Lužickosrbského domu. (SR 22. 10.) odo

Z DOLNÍ LUŽICE

17. června se konal v rámci oslav 850. výročí od první zmínky o městě Chotěbuzi **Serbski swěženj**. Kromě představení folklóru a zvyků, proběhl i pořad *Swing und Pop – po dolnosrbsku*, vystoupily děti z projektu Witaj, vlastní program mělo lužickosrbské vysílání RBB pro mladé *Bubak* a večer byl věnován slovenské fujaře a koncertu skupiny No Name. *račk*

ČIMA

MIROSLAVA DVOŘÁKA

Kurs lužické srbštiny v Budyšině

Na přelomu července a srpna 2006 se v Budyšině konal kurs lužické srbštiny. Kurs je pořádán každé dva roky, zpravidla trvá tři týdny a pořádá ho Serbski institut v Budyšině. Přihlásit na něj se může každý, poptávka však již tradičně převyšuje nabídku, a tak není jisté, že budete na kurs přijati. Pokud ano, začnete oslavovat, protože za tři týdny pobytu v Lužici se seznámíte nejen s jazykem, ale také s živým lužickosrbským prostředím a mnoha milými lidmi.

Po ubytování v internátě Srbského gymnázia se konalo úvodní seznamovací kolečko, díky němu začalo být člověku zřejmé, že charakter kursu je skutečně mezinárodní. Mezi čtyřiceti účastníky byli Češi, Slováci, Poláci, Ukrajinci, Rusové, Němci, Američané, ale potkat jste mohli také Makedonce Ljubomira, Fina Jariho či Brazilce Cristianu. Lidé to byli většinou různí: od novopečených vysokoškoláků po důchodce. Když jsem oslovil jednoho takového důchodce z Opavy, odvětil mi se slovy: „Jako spolu-

žáci ve škole jsme si vždycky tykali a tady jsme taky něco jako spolužáci, já jsem Bohouš!“. Přátelská atmosféra panovala skutečně od počátku.

Jazykové kursy začínaly každý den v devět hodin. Nedočkaví jazykoví badatelé se však mohli od osmi do devíti hodin vzdělávat v syntaxi, lexice či frazeologii na každodenních rozšiřujících přednáškách o gramatice. Po jazykových kursech následovala dle výběru každého kratší přednáška či promítání videa. Pak už se myslí všech obracely směrem k Serbskému domu, kde nás pravidelně čekal oběd. Odpoledne byla možnost zajít na literární čtení či kurs dolní lužické srbštiny. Téměř každý večer byl vyplněn nějakou společnou akcí: tak jsme např. shlédli divadlo, naučili se několik lužickosrbských tanců, „poseděli“ s hudebníkem Istvanem Kobjelou či se učili srbské písničky. Nelze opomenout víkendové výlety po Lužici, díky kterým jsme viděli Chotěbuz a střední Lužici, resp. to, co z ní po odbagrování zbylo. Také jsme se prošli lodkami po Sprěvě, bohužel zapršelo, a tak jsme polovinu plavby strávili pohledem na igelitový kryt, který jsme si drželi nad hlavami.

Účastníci byli pro výuku rozděleni do několika skupin. Pro začátečníky bylo vytvořeno skupin pět, pokročilí byli v jedné skupině a v poslední skupině se učila dolní lužická srbšтина. Výuka se dala zvládnout bez problémů i za pogodového letního počasí, které vybízelo spíše k jiným činnostem. Za pár dní již bylo docela obvyklé, že se mezi sebou lidé různých jazyků dorozumívali lužickou srbštinou, jistě, s řadou slovanských výpůjček z mateřštiny mluvčího, moho však říci, že lužická srbšтина spolu s angličtinou tvořily dva hlavní komunikační jazyky kursu, a to je na letní kurs, kterého se účastní zejména začátečníci, slušný výsledek. Kromě výuky samé se tento výsledek odvíjí především od srbského prostředí. Např. na informační ceduli jsme pravidelně četli, že v tolik a tolik hodin odejdeme, a to společně s *dypkom*. Když ale ten již po několikáté nedorazil, začalo být zřejmé, že se setkání s ním asi vůbec nedočkáme (z *dypkom* = přesně na čas). Když uvážíme, že všechny pokyny, projevy a přednášky byly v srbštině, je pochopitelné, že člověk přivykl jazykovému prostředí poměrně rychle. Vždy se samozřejmě jednalo o horní lužickou srbštinu, s dolní jsme se setkali jen při výletě do Dolní Lužice. Bylo sice možné chodit na každodenní odpolední přednášky o dolní lužické srbštině, ty ale nebyly zaměřeny na praktickou řeč, jejich charakter byl lingvistický.

Nelze opomenout společně trávené večery. V přízemí u klavíru jsme obvykle našli Jurije, bohemistu z Moskvy, jenž byl na požádání schopen zahrát skutečně vše, od Mozarta po včelku Máju, o zpívání tedy opravdu nebyla nouze. Jak večer plynul, jádro dění se plynule přesouvalo na schody před internát, kde mezinárodní družba pokračovala. A jelikož každý na ochutnávku přivezl něco pití ze své země, nálada byla vždy veselější a veselější. K závěru večera (resp. již rána) mohli pozorní dokonce zaslechnout náznaky novodobé obecné slovanštiny, jelikož používat jen jeden jazyk s jednou gramatikou se stávalo těžší a těžší.

Krátká zmínka musí padnout také o závěrečném večeru, pro který si každá skupinka připravila své „divadelní“ vystoupení. Zážitky to byly skutečně jedinečné, zvláště v naší skupině byl drahý lektor Fabian Kaulfürst ve svém živlu. Jeho režisérské a divadelní schopnosti nemohly být přehlédnuty. Fotky z tohoto večera patřily jistě k těm nejlepším.

Na závěr mi dovoďte poděkování Franci Šenoví ze Serbského institutu, hlavnímu organizátorovi letního kursu a skutečně obětavému člověku, který se při pravidelném nahánění kursistů do autobusů něco nabíhal a přitom vždy s úsměvem na rtech.

Účast na letním jazykovém kursu v Budyšině je obohacující, je to čas, kdy pro vás Lužičtí Srbové obživnou a kdy vy sami se stanete součástí lužickosrbského prostředí. Doufám, že jejich zaběhnutá tradice bude i nadále pokračovat. (red. upraveno)

Zveme vás na čtení Benedikta Dyrlicha

V rámci každoročního Dne poezie a festivalu Dialog kultur se letos uskuteční i několik mezinárodních čtení. V pondělí 20. 11. 2006 v 19:00h v kavárně kina Lucerna, Vodičkova 36, Praha 1. Kino se nachází v pasáži Paláce Lucerna z Vodičkovy ulice v prvním patře. Spolupřadatelé čtení jsou Multikulturní centrum, magazín TotEM.cz a Společnost přátel Lužice. Další autoři budou číst ve španělštině a romštině s překladem do češtiny. Bližší informace: www.volny.cz/denpoezie, www.mkc.cz/cz/porady-648908/dialog-kultur-2006.html

Česko-lužický věstník

Česko-lužický věstník. Časopis o Lužici, sorabistice, literatuře a menšinové politice. Česko-serbský věstník. Časopis wo Serbach, serbowědže, pismowstweja a mjeńšinowej politice. Vychází ročně v deseti číslech a jednom dvojčísle v nákladu 400 výtisků. • Cena jednotlivého čísla 20,- Kč. • Vydává Společnost přátel Lužice/ Towarišnosć přečelow Serbow/ Towarišnosć psijašelow Serbow. • stýčná adresa: náměstí Jana Palacha 2, PRAHA 1-JOSEFOV, CZ-116 38, www.luzice.cz. • Bankovní spojení: ČSOB (Poštovní spořitelna) 181 757 044/ 0300. • Vedoucí redaktor: Ondřej Doležal, Brožkova 359, Kladno-Kročehlavy, CZ-272 01, tel. +420 720 330 290, el. adresa: ondrakladno@atlas.cz. • Redaktoři: Radek Čermák, Malkovského 596, Praha 18-Letňany, CZ-199 00, tel. +420 721 706 715, el. adresa: radek.cermak@email.cz. Zuzana Bláhová-Sklenářová PhD., Mgr. Kinga Kijová, Mgr. Vladislav Knoll, Mgr. Josef Šaur. • Sítový redaktor a pokladník: ing. Miloš Malec, milos.malec@seznam.cz. • Předplatné na rok 2006: ČR 200 Kč, členské příspěvky 300,- Kč, zahraniční 350 Kč (12 €), sociálně slabí mohou požádat o snížení. • Objednávky: Klára Poláčková, Pionýrů 310/5, 289 23 Milovice, tel. a SMS +420 607 588 684, el. adresa: polackovaklara@seznam.cz. Abonenci ze ZRN též přez referenta Domowiny za kulturně naleznosće a wukraj, Budyšin. • Předplatné je vázáno na kalendářní rok a je splatné nejpozději do konce března. Pro ukončení předplatného je nutné se odhlásit. Stížnosti na nezaslání vřizuje Klára Poláčková. • Redakce se nezotožňuje vždy s názory autorů. Za věcnou a slohovou stránku příspěvku odpovídají příslušní autoři. • Používat zdroje ČLV je možné s podmínkou uvedení zdroje a internetové adresy www.luzice.cz, pokud je dílo již zatíženo autorskými právy, platí zásady prvotního zdroje. • Byti časopisu je založeno na práci dobrovolníků. • MK ČR E 6880 • ISSN 1212-0790

Děkujeme Magistrátu hlavního města Prahy za poskytnutí grantu ve výši 80 000,- Kč na nový nábytek pro Hórnikovu knihovnu.